

COI Focus

VENEZUELA

Veiligheidssituatie (addendum)

1 juli 2019

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Inleiding	3
1. Voornaamste ontwikkelingen sinds maart 2019	4
2. De impact van de mislukte staatsgreep van 30 april 2019	7
3. Doelwitten van mensenrechtenschendingen	8
Samenvatting	12
Bibliografie	13

Inleiding

Deze COI Focus vormt een addendum bij de COI Focus *Venezuela. Situation sécuritaire*, gedateerd op 4 april 2019. De recente ontwikkelingen in Venezuela worden toegelicht, in het bijzonder de poging tot staatsgreep die op 30 april 2019 plaatsvond. Ook de politieke consequenties van het mislukken van deze staatsgreep voor de oppositiebeweging rond Juan Guaidó en voor het regime van president Nicolás Maduro worden beschreven. Tenslotte biedt deze COI Focus een overzicht van de recent gepubliceerde informatie omtrent de doelwitten van de mensenrechtenschendingen die in Venezuela plaatsvinden.

Deze COI Focus is gebaseerd op openbaar beschikbare bronnen. Daarnaast werd informatie ingewonnen bij mensenrechtenactivist en jurist Calixto Avila Rincón. Deze is actief voor de Venezolaanse mensenrechtenorganisatie PROVEA (*Programa Venezolano de Educación-Acción en Derechos Humanos*) maar levert ten persoonlijke titel, en niet in naam van PROVEA, commentaar.

De verslagperiode van deze COI Focus loopt tot 14 juni 2019.

1. Voornaamste ontwikkelingen sinds maart 2019

Op 4 maart 2019 keert Juan Guaidó terug naar Venezuela na een rondreis waarbij hij in verschillende Latijns-Amerikaanse landen politieke steun zoekt. In het oosten van Caracas bezoekt hij een betoging van duizenden anti- regeringdemonstranten.¹

Op 8 maart 2019 ondervindt het elektriciteitsnet in Venezuela een grootschalige stroomstoring die 18 van de 23 provincies treft.² Ondanks verklaringen van de minister van Informatie dat de elektriciteitspanne in het merendeel van het land verholpen is, houden de problemen ook de volgende dagen aan. Volgens de Venezolaanse oppositie kost deze black-out 26 mensen het leven.³ In de stad Maracaibo vinden rellen en plunderingen plaats.⁴

Op 21 maart 2019 arresteren agenten van de Venezolaanse inlichtingendienst Bolivarian National Intelligence Service (SEBIN) Roberto Marrero, de stafchef van Juan Guaidó. Sinds januari 2019 arresteerden de veiligheidsdiensten meer dan duizend personen vanwege hun betrokkenheid bij protestbetogingen. Volgens mensenrechtenorganisaties betreft het hoofdzakelijk willekeurige aanhoudingen.⁵

Op 26 maart 2019 worden 21 van de 23 Venezolaanse provincies door een grootschalige elektriciteitspanne getroffen. Volgens de Venezolaanse overheid gaat het om buitenlandse sabotage.⁶

Op 31 maart 2019 wordt nabij het presidentieel paleis in Caracas betoogd tegen de herhaalde stroomstoringen in het elektriciteitsnet en het tekort aan drinkbaar water. Elders in het land gaan gelijkaardige protesten door. De mensenrechtenorganisatie *Penal Forum* maakt gewag van twaalf arrestaties van demonstranten.⁷

Op 2 april 2019 heft de *Asamblea Nacional Constituyente*, een in 2017 door Nicolás Maduro opgerichte grondwetgevende vergadering, de parlementaire onschendbaarheid van Juan Guaidó op.⁸

Op 6 april 2019 betogen tienduizenden Venezolanen tegen het Maduro- regime. In de stad Maracaibo komt het tot schermutselingen tussen de betogers en de politie, in de hoofdstad Caracas blijven deze uit.⁹

Op 17 april 2019 verdelen vrijwilligers van het Rode Kruis voor het eerst hulppakketten in Venezuela. Eerder ontkende het Maduro- regime het bestaan van een humanitaire crisis in het land.¹⁰

Op 19 april 2019 roept Juan Guaidó zijn aanhangers op om op 1 mei 2019 deel te nemen aan een groots opgevatte protestmars tegen het Maduro- regime. Hij kondigt aan dat het de grootste manifestatie in de geschiedenis van Venezuela wordt.¹¹

¹ The Guardian, 04/03/2019, [url](#)

² The Guardian, 08/03/2019, [url](#)

³ The Guardian, 13/03/2019, [url](#)

⁴ The New Yorker, 03/06/2019, [url](#); The Guardian, 15/03/2019, [url](#)

⁵ The Guardian, 21/03/2019, [url](#)

⁶ The Guardian, 26/03/2019, [url](#)

⁷ Reuters, 31/03/2019, [url](#)

⁸ The New York Times, 02/04/2019, [url](#)

⁹ Reuters, 06/04/2019, [url](#)

¹⁰ AP News, 14/04/2019, [url](#); BBC, 17/04/2019, [url](#)

¹¹ Reuters, 19/04/2019, [url](#)

Op 24 april 2019 vinden protestbetogingen plaats in Maracaibo. Er wordt aangeklaagd dat de elektriciteit niet eerlijk gerantsoeneerd wordt, verschillende stadsdelen zaten meer dan veertig uur zonder elektriciteit.¹²

Op 26 april 2019 wordt parlementslid Gilber Caro door agenten van de inlichtingendienst gearresteerd in Caracas.¹³

In de vroege ochtend van 30 april 2019 kondigt Juan Guaidó nabij de militaire luchtmachtbasis La Carlota in Caracas *Operación Libertad* af, een poging om de Venezolaanse president Nicolás Maduro af te zetten.¹⁴ In een uitgebracht filmpje wordt Juan Guaidó geflankeerd door een aantal Venezolaanse militairen¹⁵ en geeft te kennen dat hij militaire steun geniet.¹⁶ Ook roept hij het topkader van het leger op om hem te vervoegen.¹⁷ Guaidó wordt vergezeld door Leopoldo López, de populaire oppositieleider die in huisarrest vastgehouden werd.¹⁸ Lopez verklaart dat hij door agenten van de inlichtingendienst SEBIN vrijgelaten werd¹⁹ en spoort zijn landgenoten aan op straat te komen.²⁰ Tegelijk circuleren geruchten dat hooggeplaatste getrouwen van Nicolás Maduro de opstand steunen.²¹ De medestanders van Juan Guaidó slagen er echter niet in om de luchtmachtbasis van La Carlota in te nemen²² en tijdens het verdere verloop van de dag blijft de verhoopte steun van de legertop uit.²³ Tientallen manifestanten raken gewond nadat ze door rubberkogels geraakt worden²⁴, de gevreesde escalatie van geweld blijft echter uit.²⁵ De Belgische krant De Standaard bericht dat bij de protesten van 30 april 2019 meer dan honderd gewonden vallen.²⁶ Op de avond van 30 april 2019 verschijnt Nicolás Maduro in het gezelschap van de legerleiding op televisie. Hij verklaart dat Juan Guaidó er niet in slaagde om de steun van het leger te verwerven en geeft aan dat de aanstichters van de opstand tegen zijn regime hard aangepakt zullen worden.²⁷

Op 1 mei 2019 gaat een eerder aangekondigde protestmars van de oppositie door. Bij het optreden van de autoriteiten komen twee personen om en vallen tientallen gewonden.²⁸ In de late namiddag loopt de demonstratie in Caracas ten einde. Tegen de resterende demonstranten wordt traangas ingezet.²⁹ Juan Guaidó roept op om stakingen te organiseren.³⁰

Op 2 mei 2018 vaardigt een rechtbank in Caracas een arrestatiebevel uit tegen oppositieleider Leopoldo López. Deze verblijft intussen in de residentie van de Spaanse ambassadeur in Venezuela.³¹

¹² Caracas Chronicles, 25/04/2019, [url](#)

¹³ Bloomberg, 26/04/2019, [url](#)

¹⁴ The Economist, 30/04/2019, [url](#)

¹⁵ The Economist, 30/04/2019, [url](#); The Guardian, 01/05/2019, [url](#)

¹⁶ BBC, 30/04/2019, [url](#)

¹⁷ The New York Times, 02/05/2019, [url](#)

¹⁸ The Economist, 30/04/2019, [url](#)

¹⁹ The Economist, 30/04/2019, [url](#)

²⁰ BBC, 30/04/2019, [url](#)

²¹ The Economist, 30/04/2019, [url](#)

²² The Economist, 30/04/2019, [url](#)

²³ The Economist, 02/05/2019, [url](#); The Guardian, 01/05/2019 [url](#)

²⁴ The New York Times, 30/04/2019, [url](#); BBC, 04/05/2019, [url](#)

²⁵ BBC, 04/05/2019, [url](#)

²⁶ De Standaard, 01/05/2019, [url](#)

²⁷ The Economist, 02/05/2019, [url](#); The Guardian, 01/05/2019, [url](#); BBC, 03/05/2019, [url](#)

²⁸ The Economist, 02/05/2019, [url](#); The Economist, 09/05/2019, [url](#)

²⁹ Reuters, 01/05/2019, [url](#)

³⁰ The Economist, 02/05/2019, [url](#)

³¹ Efecto Cocuyo, 02/05/2019, [url](#)

Op 4 mei 2019 trekken “kleine groepen” demonstranten de straat op om tegen het regime van Maduro te protesteren.³²

Guaidó roept op om op 5 mei 2019 te betogen bij militaire bases. Volgens The Economist geeft slechts een beperkt aantal betogers aan deze oproep gehoor.³³ Volgens De Standaard dagen slechts een paar duizend betogers op.³⁴

Op 7 mei 2019 heft de *Asamblea Nacional Constituyente* de parlementaire onschendbaarheid van zeven oppositiepolitici op. Ze worden beticht van betrokkenheid bij de mislukte opstand tegen president Maduro op 30 april 2019.³⁵

Op 9 mei 2019 wordt de vicevoorzitter van het Venezolaanse parlement Edgar Zambrano door agenten van de inlichtingendienst SEBIN gearresteerd.³⁶ Volgens The Guardian betreft het de eerste aanhouding van een oppositiepoliticus sinds de mislukte staatsgreep van 30 april 2019.³⁷ Dezelfde dag zoeken verschillende oppositiepolitici toevlucht in de ambassades van Argentinië en Italië.³⁸

Op 10 mei 2019 verklaart Nicolás Maduro tijdens een speech op de staatstelevisie dat de chef van de inlichtingendienst SEBIN Manuel Christopher bij de mislukte staatsgreep van 30 april 2019 betrokken was.³⁹ Maduro behoudt in de minister van Defensie Vladimir Padrino en het hoofd van het Hooggerechtshof Maikel Moreno wel het vertrouwen.⁴⁰ Beide waren door de Amerikaanse Nationale Veiligheidsadviseur John Bolton genoemd als voorstanders van een machtsovername door Juan Guaidó.⁴¹

Op 14 mei 2019 beschuldigt het Hooggerechtshof vier parlementsleden van hoogverraad. Eerder dezelfde maand werden al tien parlementsleden om dezelfde reden aangeklaagd.⁴² Nog op 14 mei 2019 verhinderen de veiligheidsdiensten volksvertegenwoordigers de toegang tot het parlement.⁴³

Op 16 mei 2019 reizen vertegenwoordigers van de Venezolaanse regering en van de oppositie naar Noorwegen (Oslo) voor gesprekken over een uitweg uit de politieke impasse.⁴⁴

Op 29 mei 2019 verklaart Juan Guaidó dat de onderhandelingen met vertegenwoordigers van het Maduro- regime in Oslo geen akkoord opleverden. Hij geeft aan dat de straatprotesten tegen het Maduro- regime verdergezet worden.⁴⁵

Op 7 juni 2019 geeft Juan Guaidó te kennen dat onderhandelingen met vertegenwoordigers van het Maduro- regime geen zin hebben. Verdere gesprekken zijn niet gepland, aldus Guaidó.⁴⁶

³² The Guardian, 04/05/2019, [url](#)

³³ The Economist, 09/05/2019, [url](#)

³⁴ De Standaard, 06/05/2019, [url](#)

³⁵ Reuters, 07/05/2019, [url](#)

³⁶ The Guardian, 09/05/2019, [url](#)

³⁷ The Guardian, 09/05/2019, [url](#)

³⁸ BBC, 10/05/2019, [url](#); Reuters, 09/05/2019, [url](#)

³⁹ Reuters, 10/05/2019, [url](#)

⁴⁰ Reuters, 10/05/2019, [url](#)

⁴¹ Reuters, 30/04/2019, [url](#)

⁴² Reuters, 14/05/2019, [url](#)

⁴³ Reuters, 14/05/2019, [url](#)

⁴⁴ Reuters, 16/05/2019, [url](#)

⁴⁵ BBC, 30/05/2019, [url](#); Reuters, 29/05/2019, [url](#); BBC, 03/05/2019, [url](#)

⁴⁶ Reuters, 07/06/2019, [url](#)

2. De impact van de mislukte staatsgreep van 30 april 2019

In juni 2019 wint Cedoca bij mensenrechtenactivist Calixto Avila Rincón informatie in per e-mail over de impact van de mislukte staatsgreep van 30 april 2019 op de veiligheidssituatie in Venezuela. Deze geeft aan dat de situatie voor de burgerbevolking onveranderd slecht blijft. De hoofdstad Caracas en andere Venezolaanse steden blijven geteisterd worden door wijdverspreid crimineel en ander geweld en horen tot de gevaarlijkste steden ter wereld. Tegelijk wordt de repressie van tegenstanders van het Maduro- regime opgevoerd. *Collectivos* manifesteren zich nadrukkelijk in de steden en in de grensgebieden.⁴⁷

Verder stelt Avila Rincón vast dat de mislukte staatsgreep de positie van Juan Guaidó verzwakt. Diens kansen om een regimewissel te forceren door middel van een volksofstand worden kleiner. De aanhangers van Guaidó vallen na het falen van de opstand moeilijker te mobiliseren en velen ontvluchten het land. Dit dwingt Juan Guaidó ertoe in te zetten op een onderhandelde oplossing, temeer omdat zijn oppositiebeweging niet over een gewapende arm beschikt. Het slagen van de onderhandelingen voor een regimewissel hangt voor een groot stuk af van de positie die het leger en de veiligheidsdiensten innemen. Vooralsnog lukken de pogingen van de oppositie om verdeeldheid te zaaien onder de Venezolaanse strijdmachten onvoldoende. Tegelijk merkt Avila Rincón op dat het optreden van de autoriteiten tegen oppositiepolitici na de poging tot staatsgreep op 30 april een paar dagen op zich liet wachten. Dit vormt mogelijk aanwijzing dat de steun van het leger en van andere staatsinstellingen aan het Maduro- regime afkalft. Experts omschrijven de huidige situatie als "een catastrofale patstelling", die de humanitaire noodsituatie in het land verergert.⁴⁸ Verder waarschuwt Avila Rincón dat de Venezolaanse overheid ook in het verleden al gesprekken aanknoopte met politieke tegenstanders. Het uiteindelijke doel hiervan bleek tijd te winnen en de oppositie te verzwakken.⁴⁹

Volgens de internationale pers breekt de mislukte poging tot staatsgreep van 30 april 2019 het élan van Juan Guaidó's oppositiebeweging.⁵⁰ Niet alleen riskeert Guaidó aangehouden te worden, de betogingen die zijn aanhangers opzetten, vinden minder frequent plaats en zijn minder drukbezocht.⁵¹ Zijn positie is zodanig verzwakt dat hij toezegt voor onderhandelingen met Nicolás Maduro, een aanbod dat hij eerder afwees.⁵² Beide kampen sturen hiertoe afgevaardigden naar Noorwegen.⁵³ Tegelijk verklaart Juan Guaidó dat de afzetting van president Maduro en de organisatie van vrije verkiezingen zijn doel blijft. Onder meer door het overlopen van de chef van de inlichtingendienst en de geruchten dat verschillende topmedewerkers betrokken waren bij de poging tot staatsgreep is ook de positie van president Maduro verzwakt. Niettemin houdt hij de macht in handen.⁵⁴

De Standaard rapporteert dat bij de bijna- coupoging van 30 april 2019 en de massaprotesten in de daaropvolgende dagen meer dan tien doden en 200 gewonden vallen. Politiek analist Oswaldo Ramirez informeert de krant dat vele scenario's mogelijk zijn, ook dat het leger zelf Maduro aan de kant zet:

"Guaidó heeft dan wel geen definitieve doorbraak bewerkstelligd, maar Maduro grijpt tot nu toe ook niet in en laat Guaidó met rust. Wat voor signaal geeft hij daarmee aan het leger? Hij komt

⁴⁷ Avila Rincón C., mensenrechtenactivist, e-mail, 10/06/2019

⁴⁸ Avila Rincón C., mensenrechtenactivist, e-mail, 10/06/2019

⁴⁹ Avila Rincón C., mensenrechtenactivist, e-mail, 10/06/2019

⁵⁰ The Economist, 02/05/2019, [url](#); The New Yorker, 03/06/2019, [url](#); The New York Times, 21/05/2019, [url](#)

⁵¹ The New York Times, 21/05/2019, [url](#); The New Yorker, 03/06/2019, [url](#)

⁵² The New York Times, 21/05/2019, [url](#)

⁵³ BBC, 31/05/2019, [url](#)

⁵⁴ The New York Times, 21/05/2019, [url](#)

niet over als de sterke man die alles onder controle heeft en verwacht wel optimale discipline van het leger".⁵⁵

Volgens Amnesty International (AI) komen in de periode van 30 april 2019 tot 2 mei 2019 minstens vier personen om het leven en raken 200 mensen gewond door het optreden van de Venezolaanse autoriteiten. Daarnaast worden meer dan 205 aanhoudingen gerapporteerd.⁵⁶

International Crisis Group (ICG) rapporteert dat de poging tot staatsgreep van 30 april 2019 slecht uitgevoerd wordt en moeiteloos onderdrukt wordt door de Venezolaanse autoriteiten. Tegelijk zet de oppositie door en houdt de impasse aan:

"The clear lesson from the 30 April events is that there can be no "winner-take-all" solution in Venezuela. The government remains in control of security forces, the electoral authority and the supreme court, but it cannot fix the economy without a political settlement that enables sanctions to be lifted and a competent team of technocrats to begin implementing a recovery programme. Nor can it silence public dissent except through repression. The opposition can still count on the devastating effect of sanctions, the threat of a U.S. military intervention and the belief that the armed forces will ultimately force Maduro out. But there is no evidence sanctions will bring the government down; repeated attempts to win over elements of the military have failed, and external armed intervention still seems a remote possibility that – if employed – would almost certainly fuel further instability through triggering prolonged conflict with pro-government armed groups and militias".⁵⁷

Geoff Ramsey, een analist van The Washington Office on Latin America⁵⁸, stelt dat de toekomst waarschijnlijk zal uitwijzen dat zowel het Maduro- regime als Juan Guaidó's oppositiebeweging zwakker zijn dan ze verhoppen:

"I think enough time has passed that all the relevant actors have looked around and see that the power dynamic remains largely unchanged, that Maduro does not have democratic legitimacy but he still has de facto power," (...) "I think ultimately what we're going to see coming out of this is both the government and the opposition recognizing that their hands were not as strong as they were".⁵⁹

3. Doelwitten van mensenrechtenschendingen

In juni 2019 informeert Calixto Avila Rincón Cedoca per e-mail dat de repressie van politieke tegenstanders van het Maduro- regime toeneemt na de poging tot staatsgreep van 30 april 2019. Bij de inlichtingendienst SEBIN wordt Majoor-Generaal Gustavo González López opnieuw tot directeur benoemd. Eerder maakte deze zich al schuldig aan zware mensenrechtenschendingen ten aanzien van politieke opposanten. Daarnaast roept Nicolás Maduro *collectivos* herhaaldelijk op om op te treden tegen politieke opposanten en demonstranten. Het doel van de regering Maduro bestaat erin om het parlement te verzwakken ten voordele van de Maduro- gezinde *Asamblea Nacional Constituyente*. Van

⁵⁵ De Standaard, 06/05/2019, [url](#)

⁵⁶ AI, 02/05/2019, [url](#)

⁵⁷ ICG, 01/05/2019, [url](#)

⁵⁸ The Washington Office on Latin America is een Amerikaans onderzoeksinstituut en mensenrechtenorganisatie die sinds de jaren zeventig actief is in Latijns-Amerika.

⁵⁹ The New York Times, 30/04/2019, [url](#)

zodra het parlement niet langer over het vereiste aantal aanwezige leden beschikt, kan geen verdere wetgeving uitgevaardigd worden.⁶⁰

Op 14 mei 2019 publiceert AI het rapport *Hunger for Justice, Crimes against humanity in Venezuela*. In dit rapport documenteert AI mensenrechtenschendingen die hoofdzakelijk plaatsvonden in de periode van 21 tot 25 januari 2019, een periode waarin de Venezolaanse autoriteiten buitengewoon hard optraden tegen (vermeende) deelnemers aan de anti- regeringbetogingen in het land.⁶¹ Zo rapporteert AI dat in deze periode 47 mensen omkomen in de context van deze betogingen. Minstens 39 van deze slachtoffers worden door leden van de Venezolaanse veiligheidsdiensten of hun handlangers omgebracht. Gedurende deze vijf dagen worden ook meer dan 900 personen aangehouden. Deze arbitraire aanhoudingen vinden in nagenoeg iedere provincie van het land plaats.⁶² Volgens AI vormen de buitengerechtelijke executies die ze tijdens hun onderzoeksmissie in Venezuela documenteerden illustraties van een weerkerend patroon waarbij jonge mannen wiens deelname aan de protestbetogingen en/of kritiek op de overheid zichtbaar of bekend was door de autoriteiten gevisieerd worden. Volgens AI gaat het om "targeted executions based on the profile of the victims".⁶³ De talrijke detenties die plaatsvonden illustreren een patroon van willekeurige aanhoudingen en mishandeling van arrestanten als bestraffing voor hun deelname aan protestbetogingen.⁶⁴ Volgens AI wordt dergelijk geweld op zijn minst gedoogd door de hoogste machthebbers in het land, inclusief president Nicolás Maduro:

"Amnesty International's research shows that these human rights violations were not random, but were part of a previously planned attack directed against a distinct part of the civilian population: government opponents, or those perceived as such by the government, who were at times specifically identified as targets by the attackers".⁶⁵

Ook geeft AI aan dat er zwaarwichtige redenen zijn om het optreden van de Venezolaanse autoriteiten tegen (vermeende) dissidenten als misdaden tegen de menselijkheid te catalogeren:

"The multiple acts of violence documented point to a policy of systematic and widespread attacks, targeted in some cases and indiscriminate in others, implemented by the government of Nicolás Maduro to dissuade, neutralize or, in some cases, eliminate opponents, or those it perceives as such. Amnesty International believes that this pattern is consistent with the repressive practices inflicted on the civilian population since 2014 and were particularly in evidence in 2017. There are, therefore, well-founded reasons to argue that the incidents detailed in this report and in previous Amnesty International reports constitute crimes against humanity as part of a strategy of systematic and widespread attacks against people considered dissidents by state agents or third parties operating at the very least with state acquiescence or consent".⁶⁶

Nog volgens AI maakt Venezuela een ongeziene mensenrechtencrisis door die tien procent van de bevolking er gedurende de afgelopen vier jaar toe dwong hun thuisadres te ontvluchten. De Venezolaanse overheid maakt zich schuldig aan de systematische onderdrukking van de pleitbezorgers van politieke verandering en van mensenrechtenactivisten.⁶⁷

⁶⁰ Avila Rincón C., mensenrechtenactivist, e-mail, 10/06/2019

⁶¹ AI, 14/05/2019, pp. 4-7, [url](#)

⁶² AI, 14/05/2019, pp. 10-11, [url](#)

⁶³ AI, 14/05/2019, p. 5, [url](#)

⁶⁴ AI, 14/05/2019, p. 5, [url](#)

⁶⁵ AI, 14/05/2019, p. 5, [url](#)

⁶⁶ AI, 14/05/2019, p. 6, pp. 46-47, [url](#)

⁶⁷ AI, 08/05/2019, p. 3, [url](#)

Op 21 mei 2019 publiceert UNHCR een *guidance note on international protection considerations for Venezuelans*.⁶⁸ In deze nota geeft UNHCR aan dat de veiligheidssituatie in Venezuela verslechterde in vergelijking met maart 2018, de publicatiedatum van de vorige *guidance note*.⁶⁹ Ook op humanitair vlak gaat de situatie achteruit.⁷⁰ UNHCR spreekt zich uit tegen de gedwongen terugkeer van Venezolaanse staatsburgers:

“In view of the current situation in Venezuela, UNHCR calls on States to ensure Venezuelan nationals, stateless persons or individuals who were habitually resident in Venezuela will not be deported, expelled, or in any other way forced to return to Venezuela in accordance with international refugee and human rights law”.⁷¹

In april 2019 rapporteren Johns Hopkins University en Human Rights Watch (HRW) over de humanitaire noodsituatie in Venezuela. Onder meer wordt aangestipt dat grote aantallen hiv- patiënten hun behandeling dienen stop te zetten omdat antiretrovirale middelen in het land niet beschikbaar zijn:

“Venezuela is the only country in the world where large numbers of individuals living with HIV have been forced to discontinue their treatment as a result of the lack of availability of antiretroviral (ARV) medicines. A 2018 PAHO report estimated that nearly nine of ten Venezuelans living with HIV registered by the government (69,308 of 79,467 people, or 87 percent) were not receiving ARV treatment, though the actual number of people who need ARVs is unknown”.⁷²

Op 1 april 2019 rapporteert Foreign Policy over een confidentieel rapport van de Verenigde Naties van maart 2019 over de humanitaire noodsituatie in Venezuela. Volgens dit rapport zou ongeveer een kwart van de Venezolaanse bevolking dringende hulp nodig hebben.⁷³ Ook Reuters citeert uit dit rapport:

“There are an estimated 2.8 million people in need when it comes to healthcare, (...), including some 300,000 people whose lives are at risk because they have been unable to access medicines or treatment for diseases like cancer, diabetes and HIV for more than a year”.⁷⁴

Het UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) maakt in maart 2019 gewag van systematische mensenrechtenschendingen tegen de deelnemers aan de protestbetogingen in Venezuela.⁷⁵ Ook journalisten en mensenrechtenactivisten worden door de Venezolaanse autoriteiten gevisieerd.⁷⁶ Daarnaast ondergaan ook inheemse gemeenschappen overheidsgeweld.⁷⁷

Op 13 maart 2019 publiceert het Amerikaans ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS) haar rapport over de mensenrechtensituatie in Venezuela in 2018.⁷⁸ USDOS maakt gewag van buitengerechtigde moorden door de veiligheidsdiensten en door *colectivos*⁷⁹, mishandeling en foltering van arrestanten en penibele levensomstandigheden in de

⁶⁸ UNHCR, 21/05/2019, [url](#)

⁶⁹ UNHCR, 21/05/2019, p. 1, [url](#); UNHCR, 03/2018, [url](#)

⁷⁰ UNHCR, 21/05/2019, p. 1, [url](#)

⁷¹ UNHCR, 21/05/2019, p. 3, [url](#)

⁷² HRW, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, 04/2019, p. 4, [url](#)

⁷³ Foreign Policy, 01/04/2019, [url](#)

⁷⁴ Reuters, 28/03/2019, [url](#)

⁷⁵ OHCHR, 21/03/2019, [url](#)

⁷⁶ OHCHR, 21/03/2019, [url](#)

⁷⁷ OHCHR Rights, 21/03/2019, [url](#)

⁷⁸ USDOS, 13/03/2019, [url](#)

⁷⁹ De *colectivos* bestaan uit verschillende gewapende burgerorganisaties die het Maduro- regime ondersteunen. Zie *COI Focus Venezuela, Situation sécuritaire*, hoofdstuk 3.3.

gevangnissen.⁸⁰ Ook arbitraire aanhoudingen, waarbij de arrestanten geruime tijd zonder officiële aanklacht vastgehouden worden, gebeuren volgens een aantal ngo's regelmatig.⁸¹ Volgens de mensenrechtenorganisatie Foro Penal telde Venezuela in november 2018 286 politieke gevangenen.⁸² De persvrijheid wordt niet gewaarborgd en journalisten ondervinden intimidatie en censuur.⁸³ Deelnemers aan demonstraties staan bloot aan hardhandig politieoptreden, arbitraire aanhouding en gerechtelijke vervolging.⁸⁴ De leden van oppositiepartijen worden geïntimideerd en bedreigd met gerechtelijke vervolging.⁸⁵ De medewerkers van Venezolaanse mensenrechtenorganisaties worden geïntimideerd, opgepakt en afgedreigd met gerechtelijke vervolging. Een aantal medewerkers van mensenrechtenorganisaties wordt daarenboven niet toegestaan om naar het buitenland te reizen.⁸⁶

De mensenrechtenorganisatie Foro Penal rapporteert over de politieke repressie die zich op 22 en 23 februari 2019 voordoet als gevolg van een poging om humanitaire hulp te introduceren in Venezuela. Daartoe gaan betogingen door in verschillende steden en verzamelen demonstranten aan de landgrenzen met Brazilië en Colombia. Volgens Foro Penal vallen hierbij zeven doden en 58 gewonden. Naast 107 willekeurige arrestaties worden ook verdwijningen gerapporteerd.⁸⁷

⁸⁰ USDOS, 13/03/2019, pp. 1-5, [url](#)

⁸¹ USDOS, 13/03/2019, pp. 5-7, [url](#)

⁸² USDOS, 13/03/2019, p. 9, [url](#)

⁸³ USDOS, 13/03/2019, pp. 10-13, [url](#)

⁸⁴ USDOS, 13/03/2019, p. 14, [url](#)

⁸⁵ USDOS, 13/03/2019, p. 17, [url](#)

⁸⁶ USDOS, 13/03/2019, pp. 18-19, [url](#)

⁸⁷ Foro Penal, 13/03/2019, p. 3, [url](#)

Samenvatting

Op 30 april 2019 vindt in Venezuela een poging plaats om president Nicolás Maduro af te zetten door een opstand waarbij het leger opgeroepen wordt voor de oppositie partij te kiezen. Het mislukken van deze staatsgreep verzwakt de positie van oppositieleider Juan Guaidó en diens medestanders. De repressie van oppositiepolitici wordt opgevoerd. Ook (vermeende) anti- regeringsdemonstranten, mensenrechtenactivisten en journalisten worden door de Venezolaanse autoriteiten en hun handlangers gevisieerd. De onderhandelingen tussen vertegenwoordigers van het Maduro- regime en de oppositie over een uitweg uit de politieke impasse leveren geen resultaat op en worden stopgezet.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Avila Rincón C., mensenrechtenactivist, e-mail, 10/06/2019, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Geschreven en audiovisuele bronnen

Amnesty International (AI), *Hunger for justice: Crimes against humanity in Venezuela*, 14/05/2019, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2008480/AMR5302222019ENGLISH.PDF>, [geraadpleegd op 13/06/2019]

Amnesty International (AI), *Venezuela: state steps up repression of protests in the midst of the crisis*, 02/05/2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/05/venezuela-state-steps-up-repression-protests-crisis/> [geraadpleegd op 13/06/2019]

Amnesty International (AI), *Welcome Venezuela - People fleeing massive human rights violations in Venezuela*, 08/05/2019, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2007957/AMR5302442019ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 13/06/2019]

AP News (Torchia C., Armario C.), *First Red Cross aid distributed in crisis-torn Venezuela*, 14/04/2019, [geraadpleegd op 13/06/2019], <https://apnews.com/34297c96fe1c4fc780471035113f6c81> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC (Plett Usher B.), *Venezuela crisis: What happened to uprising against Maduro?*, 31/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48476300> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuela crisis talks in Oslo break up without agreement*, 30/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48458070> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuela crisis: Defiant Maduro appears with soldiers*, 03/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48137781> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuela crisis: opposition lawmakers take refuge in embassies*, 10/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48224790> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuela crisis: the political battle and the people caught in the middle*, 04/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48030691> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuelans receive first Red Cross aid amid crisis*, 17/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-47960734> [geraadpleegd op 13/06/2019]

BBC, *Venezuela's Guaidó accused of coup attempt by government*, 30/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48103858> [geraadpleegd op 13/06/2019]

Bloomberg (Rosati A.), *Venezuela opposition lawmaker arrested ahead of demonstration*, 26/04/2019, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-04-26/venezuela-opposition-lawmaker-arrested-ahead-of-demonstration> [geraadpleegd op 13/06/2019]

Caracas Chronicles (Soto N.), *Depreciated*, 25/04/2019, <https://www.caracaschronicles.com/2019/04/25/depreciated/> [geraadpleegd op 13/06/2019]

De Standaard, *Maduro eist overwinning op na 'putsh'*, 01/05/2019, https://www.standaard.be/cnt/dmf20190501_04366554 [geraadpleegd op 13/06/2019]

De Standaard, *Venezolanen kunnen soldaten niet ompraten*, 06/05/2019, https://www.standaard.be/cnt/dmf20190505_04377529 [geraadpleegd op 13/06/2019]

Efecto Cocuyo, *Ordenan capturar a Leopoldo Lopez, quien esta a la residencia del embajador espanol*, 02/05/2019, <http://efectococuyo.com/principales/ordenan-capturar-a-leopoldo-lopez-quien-esta-en-la-residencia-del-embajador-espanol/> [geraadpleegd op 13/06/2019]

- Foreign Policy (Lynch C., Hickey C.K.), *A portrait of poverty and desperation*, 01/04/2019, <https://foreignpolicy.com/2019/04/01/a-portrait-of-poverty-and-desperation/> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Foro Penal, *Report on repression in Venezuela*, 13/03/2019, <https://foropenal.com/en/report-on-repression-in-venezuela-february-2019/> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Human Rights Watch (HRW), Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, *Venezuela's Humanitarian Emergency. Large-Scale UN Response Needed to Address Health and Food Crises*, 04/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/venezuela0419_web.pdf [geraadpleegd op 13/06/2019]
- International Crisis Group (ICG), *Picking up the pieces after Venezuela's failed uprising*, 01/05/2019, <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/venezuela/picking-pieces-after-venezuelas-quashed-uprising> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters (Buitrago D.), *Venezuelans set up burning barricades over lack of power, water*, 31/03/2019, [geraadpleegd op 13/06/2019], <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelans-set-up-burning-barricades-over-lack-of-power-water-idUSKCN1RC0U0> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters (Nichols M.), *Venezuelans facing 'unprecedented challenges,' many need aid – internal U.N. report*, 28/03/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-un/venezuelans-facing-unprecedented-challenges-many-need-aid-internal-u-n-report-idUSKCN1R92AG> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters (Sequera V., Buitrago D.), *Venezuelans rally to demand power, water and end to Maduro*, 06/04/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelans-rally-to-demand-power-water-and-end-to-maduro-idUSKCN1RI0L1> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Bolton presses key aides to Venezuela's Maduro to abandon him*, 30/04/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-bolton-pressure/bolton-presses-key-aides-to-venezuelas-maduro-to-abandon-him-idUSKCN1S62EL> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Maduro hangs on as Venezuelan protests peter out*, 01/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/maduro-hangs-on-as-venezuelan-protests-peter-out-idUSKCN1S734M> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela government, opposition leaders travel to Norway for possible talks*, 16/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-norway/venezuela-opposition-government-leaders-travel-to-norway-for-possible-talks-idUSKCN1SL2WI> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's Congress strips opposition lawmakers of immunity*, 07/05/2019, <https://af.reuters.com/article/worldNews/idAFKCN1SD268> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's Guaido calls for 'largest march in history' to oust Maduro*, 19/04/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-guaido/venezuelas-guaido-calls-for-largest-march-in-history-to-oust-maduro-idUSKCN1RV17V> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's Guaido says no further plans for talks in Norway*, 07/06/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelas-guaido-says-no-plans-for-further-talks-in-norway-idUSKCN1T82GL> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's Guaido vows protests as Oslo talks produce no deal*, 29/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-norway/venezuelas-guaido-vows-protests-as-oslo-talks-produce-no-deal-idUSKCN1SZ2BF> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's Maduro says ex- intelligence chief helped plan 'coup'*, 10/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-maduro/venezuelas-maduro-says-ex-intelligence-chief-helped-plan-coup-idUSKCN1SG2EF> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuela's top court accuses more lawmakers of treason; congress building closed*, 14/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelas-top-court-accuses-more-lawmakers-of-treason-congress-building-closed-idUSKCN1SK288> [geraadpleegd op 13/06/2019]
- Reuters, *Venezuelan lawmakers seek refuge in embassies after crackdown on Guaido allies*, 09/05/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/venezuelan-lawmakers-seek-refuge-in-embassies-after-crackdown-on-guaido-allies-idUSKCN1SF1YK> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Economist, *Revolt in Caracas - Juan Guaidó makes a dramatic attempt to oust Venezuela's regime*, 30/04/2019, <https://www.economist.com/the-americas/2019/04/30/juan-quaido-makes-a-dramatic-attempt-to-oust-venezuelas-regime> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Economist, *Running out of options – Can diplomacy dislodge the Maduro dictatorship ?*, 09/05/2019, <https://www.economist.com/the-americas/2019/05/11/can-diplomacy-dislodge-the-maduro-dictatorship> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Economist, *Tragicomedy in Caracas- A failed uprising against Nicolás Maduro*, 02/05/2019, <https://www.economist.com/the-americas/2019/05/04/a-failed-uprising-against-nicolas-maduro> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Buitrago D., Berwick A., Jasso C.), *In jab at Maduro, Guaidó makes triumphant return to Venezuela*, 04/03/2019, <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics/in-jab-at-maduro-guaido-makes-triumphant-return-to-venezuela-idUSKCN1QL0A6> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Jones S.), *Venezuela blackout: what caused it and what happens next*, 13/03/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/13/venezuela-blackout-what-caused-it-and-what-happens-next> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Parkin Daniels J.), *Juan Guaidó's chief of staff arrested by Venezuelan agents*, 21/03/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/21/juan-quaido-claims-venezuela-intelligence-agents-arrested-chief-of-staff-roberto-marrero> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T.), *Venezuela: call for calm amid blackouts and anti- Maduro protests*, 26/03/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/26/venezuela-call-for-calm-amid-blackouts-and-anti-maduro-protests> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T.), *Guaidó deputy towed in car to prison in Venezuela crackdown*, 09/05/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/may/09/venezuela-maduro-regime-has-kidnapped-national-assembly-vice-president-says-quaido> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T.), *Venezuela crisis: Maduro claims victory over 'deranged' coup attempt*, 01/05/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/may/01/venezuela-crisis-maduro-claims-victory-over-deranged-us-backed-coup-attempt> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T.), *Venezuela opposition vow to defy Maduro after key figure detained*, 09/05/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/may/09/venezuela-maduro-guaido-crackdown-edgar-zambrano> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T.), *Venezuela: huge power outage leaves much of country in the dark*, 08/03/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/07/venezuela-hit-by-major-power-outage> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T., Parkin Daniels J.), *Guaidó's uprising seems to have flatlined. What's next for Venezuela?*, 01/05/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/may/01/venezuela-coup-protests-what-happens-next-quaido-maduro-latest> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The Guardian (Phillips T., Torres P.), *'Hope never dies': Venezuela opposition ponders what's next after failed uprising*, 04/05/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/may/04/venezuela-uprising-coup-attempt-opposition-whats-next> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The New York Times (Fisher M.), *What makes a coup succeed? Confidence, consensus and a sense of inevitability*, 02/05/2019, <https://www.nytimes.com/2019/05/02/world/americas/venezuela-coup.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The New York Times (Kurmanaev A.), *Venezuela strips Juan Guaidó, opposition leader, of immunity*, 02/04/2019, <https://www.nytimes.com/2019/04/02/world/americas/venezuela-quaido-immunity.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The New York Times (Kurmanaev A.), *Venezuela's opposition leader Juan Guaidó may negotiate with Maduro*, 21/05/2019, <https://www.nytimes.com/2019/05/21/world/americas/venezuela-juan-quaido-nicolas-maduro.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The New York Times, *Venezuela Crisis: Guaido calls for uprising as clashes erupt*, 30/04/2019, <https://www.nytimes.com/2019/04/30/world/americas/venezuela-coup-guaido-military.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]

The New Yorker (Anderson JL.), *Venezuela's two presidents collide*, 03/06/2019, <https://www.newyorker.com/magazine/2019/06/10/venezuelas-two-presidents-collide> [geraadpleegd op 13/06/2019]

UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on International Protection Considerations for Venezuelans – Update I*, 21/05/2019, <https://reliefweb.int/report/world/guidance-note-international-protection-considerations-venezuelans> [geraadpleegd op 13/06/2019]

UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on the Outflow of Venezuelans*, 03/2018, https://www.ecoi.net/en/file/local/1426162/1930_1520498621_5a9ff3cc4.pdf [geraadpleegd op 13/06/2019]

UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Venezuela: UN experts condemn widespread rights violations reported during protests*, 21/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2005717.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices 2018 - Venezuela*, 13/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2004147.html> [geraadpleegd op 13/06/2019]